

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla a dr. Molnár Attila Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Molnár Attila ügyvéd Dunakeszi, Szabadka utca 16/41.) által képviselt **felperes neve** címe felperesnek - a Balás Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Balás Ákos ügyvéd Szekszárd, Bezerédj utca 4-6.) által képviselt **I.rendű alperes neve** címe I. rendű, **II.rendű alperes neve** címe II. rendű, valamint a dr. Pesthy Endre eseti gondnok, ügyvéd (Szekszárd, Széchenyi utca 34.) által képviselt **III.rendű alperes neve** címe III. rendű alperesek ellen hagyatéki hitelezői- és egyéb öröklési jogi igény érvényesítése iránt indított perében a Tolna Megyei Bíróság 2007. május 14. napján kelt 15.P.20.502/2006/37. számú ítélete ellen a felperes által 41. és az I. és II. rendű alperesek által 39. sorszám alatt benyújtott fellebbezések folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - részben megváltoztatja az alábbiak szerint:

Az I. és II. rendű alperesek által a felperesnek fizetendő tőke összegét fejenként 318.084 (háromszáztizennyolcezer-nyolcvannégy) forintra leszállítja azzal, hogy ebből késedelmi kamatfizetési kötelezettség 100.109 forint helyett 81.751 (nyolcvanegyezer-hétszázötvenegy) forint tőketartozás után áll fenn.

A sz-i 0000/00 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlan tekintetében a felperest az I. és II. rendű alperesekkel szemben terhelő ellenérték összegét személyenként 2.193.000 (kettőmillió-egyszázkilencvenháromezer) forintra leszállítja.

A felperes által az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 150.700 (egyszázötvenezer-hétszáz) forintra leszállítja, az I. rendű alperes által fizetendő elsőfokú illeték összegét 101.800 (egyszázegyezer-nyolcszáz) forintra felemeli.

Kötelezi az I. és II. rendű alpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek meg a felperesnek személyenként 37.000 (harminchétezer) forint másodfokú perköltséget, valamint kötelezi a feleket, hogy fizessenek meg az államnak - az állami

adóhatóság felhívására - a felperes 59.100 (ötvenkilencezer-egyszáz) forint, az I. rendű alperes 147.500 (egyszáznegyvenhétezer-ötszáz) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I-II. rendű alperesek a 2000. augusztus 10-én elhunyt xy első házasságából születtek, míg a III. rendű alperes a néhainak a felperessel kötött házasságából származik. xy örökösei az alperesek. A felperes özvegyi haszonélvezeti jogot örökölt.

Néhai xy előző házastársával, xy-nal 1989. szeptember 14. napján kötött házastársi közös vagyont megosztó szerződést, mely szerint xy tulajdonába került a sz-i 0000/00 helyrajzi szám alatt nyilvántartott, X utca 0. szám alatti ingatlan, 1.750.000 forint becsült értékben. Az ingatlant ekkor 630.311 forint tartozás terhelte.

Néhai xy 1989. november 1-től élettársi kapcsolatban élt a felperessel, majd 1992. augusztus 15-én házasságot kötöttek. Az együttélés a Sz., X utca 0. szám alatti ingatlanban történt, amelyet tovább építettek, komfortosítottak, illetőleg közösen fizették vissza az ingatlant terhelő tartozásokat.

A felperes a Szekszárdi Városi Bíróság előtt P.20.329/2001. szám alatt indított perben tulajdonjogának megállapítását kérte a X utca 0. szám alatti ingatlan 64/100 tulajdoni hányadára, míg a XXX-000 forgalmi rendszámú Opel Corsa személygépkocsira 70/100 arányú tulajdonjogának a megállapítását kérte. A Szekszárdi Városi Bíróság ítéletében a felperes tulajdonjogát az ingatlan 7/88 tulajdoni illetőségére állapította meg élettársi és házastársi közös szerzés címén. A tulajdonjog megállapítására néhai xy és a felperes által az életközösség fennállása alatt elvégzett közös beruházásokra tekintettel került sor. Elutasította a tulajdonjog megállapítása iránti keresetet azoknak a beruházásoknak az elszámolására alapítva, amelyet az örökhagyóval fennállott életközösség megszűnése után végzett a felperes és elutasította az ingatlannal kapcsolatos tartozások törlesztésére alapított tulajdoni igényt is. Mindkét követelés tekintetében azt állapította meg, hogy a felperesnek kötelmi igénye van az örökösökkel szemben ezek megtérítése iránt. A személygépkocsi tekintetében megállapította, hogy az 7/10 részben a felperes, 3/10 részben néhai xy tulajdona.

A Tolna Megyei Bíróság Pf.20.128/2003/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta.

A hagyatéki eljárásban kötött egyezsége tekintettel a XXX-000 forgalmi rendszámú személygépkocsi 3/10 részét a közjegyző a felperes tulajdonába adta.

A felperes a Sz., X utca 0. szám alatti ingatlanon 2000. augusztus 10-e után további értéknövelő munkákat végzett, amelyek 2002. augusztus 29-ig 3.407.000 forinttal, majd az azt követően elvégzett munkák 873.800 forinttal emelték az ingatlan forgalmi értékét.

A felperes keresetében 354.520 forint és kamatai megfizetésére kérte kötelezni az I-II. rendű alpereseket hagyatéki hitelezői igény címén. Kérte a sz-i 0000/00 helyrajzi számon nyilvántartott X utca 0. szám alatti ingatlan közös tulajdonának részbeni megszüntetését oly módon, hogy a bíróság az I-II. rendű alperes tulajdoni illetőségét személyenként 723.583 forint ellenében adja az ő tulajdonába. Ennek keretében kérte elszámolni az örökhagyó külön adósságából a közös törlesztés címén rá eső rész megtérítését az ingatlan forgalmi értékének növekedésével arányos összegben, valamint a 2000. augusztus 10-e után általa elvégzett értéknövelő beruházások megtérítését az özvegyi joga értékének a figyelembe vételével, amelyet 4.909.000 forintban jelölt meg.

Az I-II. rendű alperesek a felperes hagyatéki hitelezői igényként előterjesztett keresetét részben elismerték, a 0000/00 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetését nem ellenezték, ellenezték azonban a felperes javára mind a beruházásai, mind pedig az ingatlant terhelő adósságok megfizetésével kapcsolatos értékemelkedés elszámolását.

Az I-II. rendű alperesek viszontkeresetet terjesztettek elő a sz-i 0000/0 helyrajzi szám alatti ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése iránt, oly módon, hogy a felperes az ő 1/6-1/6 tulajdoni illetőségüket fejenként 500.000 forint ellenében váltsa magához.

A felperes a viszontkereset teljesítését nem ellenezte, a megváltási ár összegét azonban eltúlzottnak találta.

A III. rendű alperes eseti gondnoka a kereset, illetőleg a viszontkereset teljesítését nem ellenezte, ellenezte azonban a közös tulajdon árverési értékesítés útján való megszüntetését.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az I-II. rendű alpereseket személyenként 336.442 forint és kamatai hagyatéki tartozás megfizetésére kötelezte. A Sz., X utca 0. szám alatti ingatlanon fennálló közös tulajdont részben megszüntetve az I. és a II. rendű alperesek 27/88-27/88 tulajdoni illetőségét a felperes tulajdonába adta személyenként 2.616.000 forint ellenérték fejében, amelynek megfizetésére a felperest 60 napi teljesítési határidővel kötelezte. A sz-i 0000/0. helyrajzi szám alatti ingatlanon fennálló közös tulajdont is részben szüntette meg oly módon, hogy az I-II. rendű alperesek 1/6-1/6 tulajdoni illetőségét személyenként 30.000 forint ellenérték fejében a felperes tulajdonába adta.

Ezt meghaladóan a keresetet és a viszontkeresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes fizette ki az örökgyó eltemettetésével kapcsolatban felmerült 109.000 forint költséget, továbbá 300.109 forint az egy örököse jutó egyéb hagyatéki tartozás összege. Ezen belül az elsőfokú bíróság 8.608 forintban állapította meg az egy örököst terhelő tartozás összegét a K & H Bank Rt-től 1999. november 30. napján felvett áruhitelből az örökgyó halálakor még fennálló 51.650 forint tartozás tekintetében. Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a hagyaték megnyíltát követően a felperes 620.000 forint lízingdíjat fizetett ki a XXX-000 forgalmi rendszámú személygépkocsi tekintetében, amelynek a fele része, 310.000 forint terheli a három örököst. A hagyatéki eljárásban kötött egyezség szerint a közös tulajdon megszüntetése címén az I-II. rendű alpereseket személyenként 84.975 forint illeti meg az autóból, amelyet leszámolva a 103.333 forintból személyenként 18.358 forint megfizetésére kötelezte a felperes javára az I. és a II. rendű alpereseket.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a felperes által xy halála után elvégzett beruházások 4.280.800 forint összegű értékelkedést hoztak létre a Sz., X utca 0. szám alatti ingatlanban. A felperes és az örökgyó által közösen visszafizetett törlesztésből a felperesre jutó összeg - az időközbeni értékelkedésre figyelemmel - 2.284.000 forint. A felperes haszonélvezeti jogának értékét 4.909.000 forintban számolta el, amelyet az ingatlan 20.000.000 forintos forgalmi értékéből vont le. Mindezek figyelembe vételével 8.526.200 forint tiszta értéket állapított meg, melyből 27/88 tulajdoni illetőségnek az ellenértéke - kerekítve - 2.000.616 forint, ezért a közös tulajdon megszüntetése címén ezen összeg megfizetésére kötelezte a felperest személyenként az I-II. rendű alperesek javára.

Az ítélet ellen, annak részbeni megváltoztatása érdekében a felperes, valamint az I-II. rendű alperesek fellebbeztek.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával az általa a X. utcai ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése címén az I. és II. rendű alpereseknek fizetendő ellenérték összegét 1.225.583 forintra kérte leszállítani, továbbá első- és másodfokú perköltség megfizetésére kérte kötelezni az I-II. rendű alpereseket.

Az I. és a II. rendű alperesek az ítélet részbeni megváltoztatását oly módon kérték, hogy a felperes által a Sz., X utca 0. szám alatti ingatlanon fennálló közös tulajdon megszüntetése fejében fizetendő ellenérték összegét személyenként 4.630.000 forintra kérték felemelni. Kérték mellőzni az Opel személygépkocsival kapcsolatos marasztalásukat annak megállapításával, hogy a felperes tartozik nekik 12.975 forinttal. Kérték a Kereskedelmi és Hitelbank Rt-től felvett áruhitellel kapcsolatos marasztalásuk mellőzését is, mert a hitelből a III. rendű alperes részére vásárolt a felperes és a jogelődjük babakocsit, amelynek a vételára nem terheli őket.

A fellebbezések részben alaposak.

Az elsőfokú bíróság által egyébként helyesen megállapított tényállást a másodfokú bíróság kiegészíti annak megállapításával, hogy a Szekszárdi Városi Bíróság 13.P.20.329/2001/68. számú ítéletében arra tekintettel állapította meg azt, hogy a felperes a XXX-000 forgalmi rendszámú Opel Corsa típusú személygépkocsi 7/10 tulajdoni hányadát megszerezte, hogy az ő különvagyonai szerzésének minősítette a szerződéskötéskor befizetett összeget és a házastársának elhunytja után általa fizetett lízingdíjat, illetőleg megillette a felperest közös vagyoni szerzés címén a házassági életközösség fennállása alatt közösen törlesztett lízingdíj felének alapulvételével számított tulajdoni hányad is.

Az így kiegészített tényálláshoz képest részben helyes az elsőfokú bíróság érdemi döntése.

A hagyatéki hitelezői igényt elbíráló ítéleti rendelkezések támadása annyiban alapos, hogy ezen a címén az I-II. rendű alperesek személyenként 18.358 forint összegű tartozását az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg.

A kiegészített tényállás szerint a hagyaték megnyíltja után történt lízingdíj fizetést a Szekszárdi Városi Bíróság tulajdonjogot keletkeztető ténynek tekintette és annak figyelembe vételével a felperes javára tulajdonjogot állapított meg. Az örökhagyó tulajdonjogát mindössze az együttélés alatt történt közös havi törlesztések összege felének a teljes vételárhoz viszonyuló arányában állapította meg 3/10 részben. Ehhez képest a hagyaték megnyíltja utáni törlesztések a felperes tulajdoni hányadának mértékét növelték, hagyatéki tartozást nem keletkeztettek. Az I. és II. rendű alpereseket illeti a hagyatéki eljárásban kötött egyezség alapján a gépkocsi vételárának $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{4}$ része, fejenként 84.975 forint, de viszontkereset hiányában ennek megfizetésére a felperest a Pp. 215.§-ára figyelemmel nem lehet kötelezni és a Pp. 247.§-ának (3) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban beszámításra sincs lehetőség. A másodfokú bíróság ezért csupán a tévesen megállapított 18.358 forinttal csökkenthette az I. és a II. rendű alpereseket terhelő hagyatéki tartozás összegét.

Alaptalanul támadják az I-II. rendű alperesek az elsőfokú ítélet I/2. pontjában szereplő áruhitel hagyatéki tartozásként történő elszámolását. Nincs ugyanis jogi jelentősége annak, hogy a hitelből vásárolt árut (babakocsit) a házastársak a III. rendű alperesnek vásárolták, azt neki ajándékozták. A hiteltartozás rá eső része az örökhagyó tartozása volt a Csjt. 27.§-ának (1) bekezdése és a Ptk. 677.§-a (1) bekezdésének c) pontja szerint, amelyért az örökösök felelnek a Ptk. 679.§-ának (1) bekezdése alapján.

Egyébként a hagyatéki tartozások összegzésében számítási hiba nem volt, arra a fellebbezés tévesen hivatkozik. Az elsőfokú ítélet rendelkező része szerinti marasztalási összeg ugyanis a 36.333 forint temetési költséget is magában foglalta.

A sz-i 0000/00 helyrajzi szám alatt nyilvántartott ingatlanba az öröklés megnyílt után történt beruházásoknak, valamint az örökhagyó külön adóssága törlesztésének az elsőfokú ítélet szerinti elszámolása is helyes.

Az alperesek fellebbezése iratellenes állításával szemben az elsőfokú bíróság nem fogadta el, hogy a felperes a különvagyonából fizette ki a házastársa külön adósságát. Az elsőfokú bíróság a házastársak közös törlesztésének fele részét számolta el a felperes javára, a következetes ítélkezési gyakorlatnak megfelelően, mely szerint a költségek olyan mértékben kell megtéríteni, amilyen mértékben a vagyontárgy forgalmi értéke változott.

Iratellenes az alpereseknek az a hivatkozása is, hogy a korábban hozott jogerős ítélet tulajdonjogot keletkeztető tényként vette figyelembe a felperes javára a külön adósság törlesztését.

Helyesen számolta el az elsőfokú bíróság a felperes által elvégzett beruházásokat és marasztalta az I. és II. rendű alpereseket a beruházás folytán előállt gazdagodásuk megtérítésére.

A Ptk. 162.§-ának (2) bekezdése szerint a haszonélvezet megszűnésekor a haszonélvező követelheti a tulajdonostól a szükséges költségek megtérítését, levonva azokból az időközi értékcsökkenésnek megfelelő összeget. Ha a tulajdonos gazdagodása az így megállapított összeget meghaladja, a különbözetet is köteles megtéríteni. Azt a gazdagodást is meg kell téríteni a haszonélvező javára e jog megszűnésekor, amely a nem szükséges, hanem a dolog forgalmi értékét növelő hasznos beruházás eredménye, figyelemmel a Ptk. 361.§-ának (1) bekezdésére. Az igazságügyi ingatlanforgalmi szakértő ezt a haszonélvezet megszűnésekor fennálló értéknövekményt mutatta ki, amelyet az I. és a II. rendű alperesek a tulajdoni hányaduk arányában kötelesek a felperesnek megtéríteni.

A felperes által fizetendő ellenérték felemelésére irányuló fellebbezést a másodfokú bíróság kiterjedőnek tekintette a haszonélvezet értékének megállapítására és elszámolására is.

Az özvegyi haszonélvezeti jog nem terjed ki a keletkezése után a haszonélvező saját beruházásával létrehozott azon értéknövekményre, amelynek megtérítését a haszonélvező igényelheti. A haszonélvezet értékét ezért nem az ingatlan jelenlegi állapota szerinti 20.000.000 forintos forgalmi érték alapulvételével, hanem az öröklés megnyílt szerinti állapotnak megfelelő jelenlegi forgalmi érték alapulvételével kell meghatározni. A szakvélemény szerint a 2000. augusztus 10-e után végzett beruházások összesen 4.280.800 forinttal emelték az ingatlan jelenlegi forgalmi értékét, amely ezek nélkül 15.719.200 forintot tenne ki. A haszonélvezet értékét az elsőfokú bíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 72.§-ának alkalmazásával számított összegben vette figyelembe, amely elszámolási módot a felek a másodfokú eljárásban sem kifogásolták, ezért azt alkalmazta a másodfokú bíróság is, megjegyezve azt, hogy a közös tulajdon megszüntetése során a haszonélvezet értékét a Legfelsőbb Bíróság 10. számú polgári kollégiumi

állásfoglalásának IV. pontja szerint kellene - a felek egyező előadása hiányában - figyelembe venni.

A 15.719.200 forintnak az I-II. rendű alperesek együttesen 54/88 tulajdoni hányadának megfelelő része 9.645.873 forint. Ennek 1/20 része 482.294 forint, amelynek nyolcszoros szorzata, azaz 3.858.350 forint az I. és II. rendű alperesek tulajdoni hányadát terhelő özvegyi haszonélvezet értéke, szemben az elsőfokú bíróság által megállapított 4.909.000 forinttal.

A felperes fellebbezésében alappal kifogásolta, hogy a megváltási ár számításakor az ingatlan teljes forgalmi értékéből és nem az I-II. rendű alperesek tulajdoni hányadának értékéből vonta le az elsőfokú bíróság a haszonélvezet értékét.

A fentiek figyelembevételével a felperes által fizetendő megváltási ár helyes számítása a következő:

Az ingatlan jelenlegi forgalmi értéke:	20.000.000 forint
ennek 27/88 része járna az I-II. rendű alpereseknek fejenként:	6.136.364 forint
ezt csökkentő tételek:	
1. a felperes 27/88 tulajdoni hányadra eső haszonélvezeti jogának értéke:	1.929.175 forint
2. A felperes által 2002. augusztus 29-ig végzett beruházások értékemelő részének, 3.407.00 forintnak a 27/88 része:	1.045.330 forint
3. Az ez után elvégzett beruházások (873.800 forint) 27/88 része:	268.100 forint
4. Az örökhagyó külön adósságát képező hitelek értékemelkedett összegének (2.284.000 forintnak) 27/88 része:	700.770 forint
Mindezeket (1.-4. csökkentő tételek 3.943.375.- ft.) levonva marad:	2.192.989 forint.

A másodfokú bíróság ezért a felperes által a közös tulajdon megszüntetése címén az I. és a II. rendű alpereseknek fizetendő ellenérték összegét személyenként 2.193.000 forintra szállította le.

Alaptalanul támadta a felperes fellebbezése az elsőfokú ítéletnek a perköltség viselésére vonatkozó rendelkezését. Az elsőfokú bíróság ítélete e tekintetben maradéktalanul megfelel a Legfelsőbb Bíróság 10. számú polgári kollégiumi állásfoglalásának VI/g. pontjában meghatározott elveknek.

A kifejtett indokokra tekintettel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a rendelkező részben írtak szerint - fellebbezett részében - részben megváltoztatta.

Az elsőfokú bíróság ítéletének részbeni megváltoztatása következtében változott a pernyertesség-pervesztesség aránya, ezért a Pp. 253. §-ának (3) bekezdése szerint

a másodfokú bíróság a felperes által az államnak fizetendő elsőfokú eljárás összegét leszállította, míg az I. rendű alperes által fizetendő illeték összegét felemelte a II. rendű alperes marasztalásának mellőzésével, figyelemmel a személyes költségmentességére.

A másodfokú eljárásban a felperes és az alperesek fellebbezése is részben volt sikeres. Az ingatlan tekintetében a különbözet az alperesek terhére 1.469.583 forint, a hagyatéki hitelezői igény tekintetében 21.583 forint, így összesen 1.491.166 forinttal nagyobb pertárgy értékben lettek pervesztesek a másodfokú eljárásban. Ennek figyelembe vételével állapította meg a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM. rendelet 3.§-ának (1) és (5) bekezdése alapján a felperest képviselő ügyvéd munkadíjának összegét.

A felperes fellebbezése 985.775 forint erejéig, az I. rendű alperes fellebbezése 2.458.583 forint erejéig volt sikertelen, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése, az It. 64.§-a és a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet (Kmr.) 13.§-ának (2) bekezdése alapján kötelesek az illeték-feljegyzési joguk folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket az államnak megfizetni.

A II. rendű alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt további 147.500 forint fellebbezési eljárási illetéket a Kmr. 14.§-a értelmében az állam viseli.

P é c s , 2007. december 6.

Dr. Veszely József s.k. a tanács elnöke, Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró